

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מד.

עין משפט
גד מצוה

בג א מיי פיי מהל' מקי
ממון הלכה ט סג
עשן סו:
סד ב ג ד ה מיי שס
הלכה י ו הלכה יג:

תורה אור השלם
1. או בן יגח את ביה יגח
במשפט הזה יעשה לו:
שמות כא לא

HebrewBooks.org ©Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

ובי דנין קל מחמור. פ"ה דהך פירכא אדין ראשון דדדין שני דק"ו דאיש ואשה שהורע כחן בנותקין לא דנין קל מממור דאפילו אי לא הוה כמיז מועד כלל הוה ילפינן כהאי קל וחומר אע"ג דבקי"ו נמי קאמר לא חלקת האי לישראל לאו דוקא ולכן אכטריך לא אם

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים תאמר בשור שאינו חייב בד' דברים ת"ל 'או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים כגדולים ואין לי אלא במועד' דין הוא האיל וחייב באיש ואשה ובת מה כשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא חלקת בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש ואמרת ובי דנין קל מחמור להחמיר (עליו אם החמיר במועד החמור תחמיר בתם הקל ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין במצות תאמר בבן ובת שפטורין מן המצות ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה לנזקין: נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין: מתני' שור שהיה מתחבך בכותל ונפל על האדם נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לכנעני והרג בן ישראל אמר לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר ורב אמר פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כדאמר רב במועד ליפול על בני אדם בבורות הכא נמי במועד להתחבך על בני אדם בבתלים אי הכי בר קמלא הוא בשלמא התם דרזא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא למימר הכא נמי במתחבך בכותל להנאתו ומנא ידעינן דדבחר דנפל קא מתחבך ביה ואבתי

א) ר"מ מ"ז, ג) לקמן מה: א) דאיתו הוה פטרי בדמייה את שמטין להרוג את זה והרג את זה, ד) לקמן מה: ה) י"ל כאש, ו) נעלל מג: ז) ו) נעלל רבה, ח) ר"מ מ"ז, ט) ר"מ, י) נעלל רבה,

הגהות הב"ח

א) גמ' כהם ממין והלא דין הוא: ב) רש"י ד"ה אש אמרת וכו' לשנא אהינא וכו' דנין קל מחמור בן ובת:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שור באדם וכו' דהא שור בן יומן קרוי שור. לקמן סה ע"ב: שם ד"ה יפה כחן דהרש פו שופח וקמן וכו'. לקמן פו ע"א: תוס' ד"ה והא תם הוא המקשן כו' כדפי' לעיל. דף מה ע"א ד"ה מאחר:

רבינו חננאל

אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר וכו'. תניא כותיה דשמואל ותובתא דרבה.

אמרת לעשות פירכא דנין שני שהוא ק"ו: נגיחה לנזקין. אכטריך לרבות נזקין משום דרשטין כסיפיה דהאי קרא בנותקין בהמניח (לעיל דף ג) כמשפט שור בשור וכן בסוף פרקין לענין שמירה מעולה דנזקין דריש מלא ישמרנו אע"ג דלא ישמרנו גבי מיתה כתיב: **והא תם הוא.** לא צ"ע למימר דמתני' כר"י הגלילי דמוקי שמואל מתני' בהפרה (לקמן דף מה: ז) גבי היה אצ"ו או בנו בתו דמאי דומקיה דשמואל לאוקמי מתניתין כר"י הגלילי ומה פלוגתא הוה שייך בזה דהוה פליגי רב ושמואל מתני' כמחן ועוד דרישא דמתני' דקמני מועד דמשלם כופר ותם פטור מן הכופר לא אחי' כר"י הגלילי והא דלא מוקי שמואל מתני' דלקמן במועד ליפול על בני אדם בצורות כדמפרש מילתא דהכא במועד להתחבך על בני אדם כבתלים משום דההוא לא שכיחא כי האי: **והא תם הוא.** המקשן סבור שמתחבך בכותל להפילו ולא מתכוין להפילו על בני אדם דא"כ לא היה פטור ממיתה ועל זה מקשה והא תם הוא שאפילו עשה כן כמה פעמים והרג בני אדם שלא בכוונה אין מועד להרוג אדם כדפי' לעיל מדלא אשכחן מועד במתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם ומשני במועד להתחבך על בני אדם פירוש במתחבך להנאתו כדמפרש ואזיל דהוי מועד מתחילתו והוי כאורחיה וא"ת ומי דוחקו לשמואל לומר שחייב כופר יעמילנו במתכוין להפיל הכותל ולא נתכוין להפיל על בני אדם ופטור גם מכופר לפי שהוא תם וי"ל דלרב ושמואל משמע להו

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים תאמר בשור שאינו חייב בד' דברים ת"ל 'או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים כגדולים ואין לי אלא במועד' דין הוא האיל וחייב באיש ואשה ובת מה כשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא חלקת בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש ואמרת ובי דנין קל מחמור להחמיר (עליו אם החמיר במועד החמור תחמיר בתם הקל ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין במצות תאמר בבן ובת שפטורין מן המצות ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה לנזקין: נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין: מתני' שור שהיה מתחבך בכותל ונפל על האדם נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לכנעני והרג בן ישראל אמר לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר ורב אמר פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כדאמר רב במועד ליפול על בני אדם בבורות הכא נמי במועד להתחבך על בני אדם בבתלים אי הכי בר קמלא הוא בשלמא התם דרזא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא למימר הכא נמי במתחבך בכותל להנאתו ומנא ידעינן דדבחר דנפל קא מתחבך ביה ואבתי

לישנא דמתני' דקמני ונפל על האדם היה מתכוין להפילו אלא ממילא אירע שנפל ע"י שהיה מתחבך בו להנאתו ולכן קאמר שמואל היכא דמתחבך בכותל להנאתו כדמשמע לישנא דמתני' דפטור ממיתה וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע לישנא דפטור שפטור לגמרי והמקשן היה סבור דהא דנקט במתני' ונפל על האדם ולא קמני להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל מ"מ במתכוין להפילו ושלם על האדם משמע ליה שמיירי: **הבא נמי במתחבך להנאתו.** תימה דהכא אמר רב דפטור מזה ומזה ולקמן בהפרה (דף מה: ז) מוקי רב מתניתין דקמני משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם בצורות וחזא ירוקא ותייך רבינו תם דלקמן הוי רגל בכוונה כשמניח עצמו בצור כדי לאכול הירק שצבור ויודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג תינוק שיועד שיהרוג התינוק ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור בסקילה האזיל ואינו מתכוין להזיק דילפינן רגל בכוונה מקרן בכוונה אבל הכא שמתחבך בכותל להנאתו (שלא בכוונה) שנין (שלא בכוונה) שנין אלא כלומר יודע שיפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כקרן שלא בכוונה ומועד דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר דדבר שנעשה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפריך לקמן כדמוקי לה במועד ליפול על בני אדם בצורות אי הכי צ"ע קטלא הוא דייק ממתני' דקמני משלם הכופר ולא קמני חייב מיתה ומשלם הכופר משמע דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן בע"א אבל דוחק הוא ושם אפרש בע"ה ועל פי ר"ת נמי קשה דפטור רגל בכוונה לדרוס על האדם ממיתה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דיליף משמעתינן נזקין מקטלא פטור רגל מנזקין בכוונה דריסה על הכלים כשלא נתכוין להזיק וזה אי אפשר דעל כרחך לאו בכוונה הזיק חייביה רחמנא דאי בכוונה הזיק א"כ היינו קרן והאזיל וכן על כרחך ליכא למילף נזקין מקטלא לענין כוונה ורבינו שמואל מלא בספר שן דלא גרסינן מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסינן תניא כותיה דשמואל ותובתא דרבה (ע"ה) דרפ"ט לעיל מכופר כשאין השור בסקילה הוה

ולתם לנייהו ולנזקין: פטור ממיתה. דהא לא נתכוין דאמרינן לקמן (ע"ה) כמיתה בעלים אם הרג כן מיתה השור שהרג: וחייב כופר. דדרשנן (י) כופר אם כופר (שמות כא) להביא שלא בכוונה: ורב אמר פטור מזה ומזה. כדדריש (ז) רבא לעיל [גמ.] השור יסקל וגו' כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר: והא תם הוא. אפילו למחן דדריש אם כופר ה"מ למועד שלא בכוונה והאי תם הוא בחיכוך זה: במועד ליפול על בני אדם בצורות. לקמן בשור שנגח את הפרה (דף מה: ז): בשלמא תם. גבי שור שנפל על האדם בצור איכא לתרוי' כדמתרלינן תם דהאי דלא קטלינן ליה בנגיחות ראשונות כגון דחזא ירוקא ונפל שלא בכוונה על זה שראה עשז בתוך פי הצור וצ"ע לאוכלה ונפל: אלא הכא. האזיל ומועד לכך מאי שלא מתכוין איכא: הכא נמי. דחוינן ליה דמתחבך להנאתו ולא להפילו עליו: ואבתי

א) ר"מ מ"ז, ג) לקמן מה: א) דאיתו הוה פטרי בדמייה את שמטין להרוג את זה והרג את זה, ד) לקמן מה: ה) י"ל כאש, ו) נעלל מג: ז) ו) נעלל רבה, ח) ר"מ מ"ז, ט) ר"מ, י) נעלל רבה,